

АНОТАЦІЯ

Кириченко Є.А. Гендерні питання у системі багатостороннього міжнародного співробітництва

Робота на здобуття кваліфікації магістр міжнародних відносин за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» – Чорноморський національний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2023.

Зміст анотації.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В ХХІ ст. одним з основним завдань міжнародного суспільства стало розширення можливостей і прав жінок, що обумовлюється ратифікацією резолюції Генеральної асамблеї ООН «Порядок денний до 2030 року», проте не дивлячись на те, що ця мета була вибрана ще на початку тисячоліття, процес надання рівних прав для жінок не набув достатнього поширення. Так, наприклад, в деяких регіонах, таких як регіон Європейського Союзу цей процес є більш ефективним, в той час як в регіоні Близького Сходу жінки піддаються дискримінації, саме через культурні та релігійні переконання, що відображається на всіх суспільно-політичних рівнях.

Держави у форматі багатостороннього співробітництва – діяльності міжнародних організацій – намагаються налагодити взаємодію щодо подолання гендерних питань та розбіжностей, забезпечення рівності жінок та чоловіків, насамперед діяльність ООН, регіональних міжнародних міждержавних організацій, а також відповідних міжнародних неурядових організацій.

Питання подолання гендерних стереотипів та налагодження міжкультурного та міжцивілізаційного діалогів – є важливою метою Цілей сталого розвитку ООН. Тому, актуальним є дослідження стану гендерних питань в ісламській цивілізації, зокрема регіон Близького Сходу та Північної Африки (MENA), який у цьому аспекті є досить контroversійним. Інструментом до подолання таких розбіжностей виступає міждержавний діалог та механізми взаємодії провідних країн Європи з країнам Близького Сходу та Північної Африки.

Саме на прикладі успіхів і прорахунків відповідних міжнародних організацій як глобального, так і регіонального рівнів, можна побачити які саме методи необхідно використовувати урядам, для збільшення впливу жінок у світі.

Актуальність цього дослідження обумовлюється також і тим, що Україна активно реалізує євроінтеграційний курс, а також долучається до міжнародних гендерних ініціатив, наприклад «Партнерство Біарріц» та проведення Саміту

II

перших леді та джентльменів. Головування України у 2023 р. в ООН-Жінки є ще одним фактором актуалізації вивчення досвіду багатостороннього міжнародного співробітництва з гендерних питань, а також можливість України не тільки впровадити феміністичну зовнішню політику, проте досягти гендерної рівності необхідної для вступу в ЄС.

Об'єктом дослідження виступає система багатостороннього міжнародного співробітництва.

Предметом є гендерні питання у системі багатостороннього міжнародного співробітництва.

Територіальні рамки цього дослідження обмежені територією країн членів-ООН, оскільки необхідним стає аналіз взаємодії гендерної політики країн всього світу, проте особливий акцент в цій роботі є саме на країнах Європи та країнах регіону MENA.

Хронологічні межі цього дослідження охоплюють період з 1995 по 2023 рр. *Нижня межа* – 1995 р. – підписання Пекінської декларації в рамках ООН, саме ця декларація визначила стратегію для боротьби з гендерною нерівністю для всіх країн світу. *Верхня межа* – 2023 р. – сучасність (календарний рік у який було завершено дослідження за даною тематикою). Для більш детального розгляду гендерного фактору, а також його впливу на глобальному та регіональному рівнях, автор дещо виходить за визначені хронологічні межі.

Метою роботи є дослідження особливостей гендерних питань у системі багатостороннього міжнародного співробітництва як на міждержавній, так і неурядовій основі.

Виходячи із цієї мети можна визначити такі **завдання** роботи:

- охарактеризувати стан наукової розробки проблеми у вітчизняній та зарубіжній міжнародно-політичній науці та джерельну базу дослідження;
- розглянути теоретичну та методологічну основи дослідження;
- визначити нормативно-правову базу та механізми ООН для реалізації міжнародного співробітництва з гендерних питань;
- охарактеризувати співробітництво, що здійснюється в межах Організації економічного співробітництва та розвитку, а також в рамках спеціалізованих установ ООН;
- з'ясувати та описати особливості гендерних питань у європейському та євроатлантичному вимірі міжнародного співробітництва;
- охарактеризувати Близький Схід та Північну Африку як контроверсійні регіони у форматі гендерного чинника;
- систематизувати багатосторонню взаємодію з гендерних питань на регіональному рівні крізь подолання міжцивілізаційних розломів у сучасному світі;

III

- дослідити феміністичну дипломатію та форми модернізації міждержавного співробітництва в межах міжнародних неурядових організацій;
- описати участь та ініціативи України у міжнародному співробітництві з гендерних питань.

Наукова новизна роботи визначається, передусім недостатньою розробленістю теми у вітчизняній науці і полягає у тому, що у магістерській роботі:

- здійснено спробу розгляду гендерних питань у багатосторонньому міжнародному співробітництві на основі цивілізаційного підходу та феміністичної теорії у дослідженні міжнародних відносин (компаративний аналіз регіонів Близького Сходу та Північної Африки (MENA) і Європи та їх взаємодія на багатосторонньому рівні щодо подолання протиріч у міжцивілізаційному діалозі на гендерному ґрунті);
- з'ясовано та описано розвиток феміністичної дипломатії як перспективного наразі напрямку міжнародно-політичної взаємодії у контексті гендерних питань;
- поглиблено розгляд досвіду діяльності ООН, зокрема ООН-Жінки у подоланні гендерних розривів у світі, захисту прав жінок, а також діяльність неурядових міжнародних організацій.

Методологія та методи дослідження становить сукупність філософських та наукових підходів до розуміння проблеми, що було обумовлено метою та завданнями дослідження.

Під час даного дослідження були використані такі принципи: об'єктивності, системності, термінологічний принцип. Важливими стали наступні підходи: комплексний, аксіологічний та інституційний. Відзначимо, що інституційний підхід дозволив з'ясувати механізми багатостороннього міжнародного співробітництва з гендерних питань, а аксіологічний – засади подолання гендерних стереотипів та міжцивілізаційних розломів на прикладі Європи та регіону MENA.

Основним методом дослідження є проблемно-хронологічний та системний – аналіз еволюції співробітництва між державами та діяльності міжнародних організацій щодо гендерних питань як на глобальному, так і регіональному рівнях міжнародної системи. Для одержання загального уявлення про розвиток міжнародного співробітництва з гендерних питань та аналізу джерельної бази було застосовано загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції.

Практичне значення полягає в тому, що дану роботу написано з науковою і навчальною метою та адресовано студентам, аспірантам та викладачам гуманітарних факультетів, отримані у роботі результати можуть бути використані при викладанні навчальних курсів, зокрема, «Гендерний вимір світової політики», «Зовнішня політика країн Азії», «Актуальні проблеми

міжнародних відносин в Африці», а також «Міжнародне культурно-гуманітарне співробітництво».

Апробація результатів дослідження. Частина теоретичних положень та висновків цього дослідження знайшла відображення у виступах на 4 конференціях: Всеукраїнській науково-практичній студентській конференції «Сучасна студентська історична наука: візії та напрями» (м. Черкаси, 9 грудня 2022 р.); Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Сімдесят перші економіко-правові дискусії» (м. Тернопіль, 21-22 грудня 2022 р.); Всеукраїнській науковій конференції «США: політика, суспільство, культура – 2023», (м. Київ, 26 січня 2023 р.); Міжнародній науковій конференції «Ольвійський форум-2023: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» (м. Миколаїв, 22-25 червня 2023 р.).

Публікації. За темою магістерської роботи опубліковано 6 праць, з них – 2 наукові статті у фахових журналах категорії «Б» (у співавторстві з науковим керівником – «Розвиток багатостороннього міждержавного співробітництва щодо гендерних питань на Близькому Сході (кінець ХХ-початок ХХІ ст)» в журналі «Консенсус» та «Феміністична дипломатія як інструмент реалізації зовнішньої політики держави та багатостороннього міжнародного співробітництва у ХХІ ст» в журналі «Acta de Historia & Politica: Saeculum ХХІ») та 4 тез і матеріалів конференцій.

Структура роботи відбиває поставлені перед дослідженням цілі та завдання. Загальний обсяг її становить 159 сторінок, з них основного тексту – 131 сторінка. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, 11 підрозділів, висновків, списку джерел та літератури (185 найменувань українською, російською, англійською мовами) та додатків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету та завдання роботи, об'єкт та предмет дослідження; зазначено методи дослідження, сформульовано наукову новизну, з'ясовано практичне значення отриманих результатів, їх апробація, окреслено структуру роботи.

У першому розділі «**Теоретичні основи дослідження**» проаналізовано стан наукової розробки та джерельної бази дослідження, описано понятійно-категоріальний апарат, принципи, підходи та методи дослідження проблеми. Розділ включає в себе два підрозділи. Використану в роботі літературу автор класифікував за країнознавчим критерієм: наукові розвідки вітчизняних науковців, праці науковців з держав Близького Сходу та Африки, західних дослідників, серед яких було виокремлено американських та європейських. На думку автора вітчизняні науковці, в більшості приділяють увагу співробітництву в гендерній сфері саме в контексті дво- чи багатосторонніх

відносин України з іншими країнами чи міжнародними організаціями, та мало торкаються гендерної проблематики в інших регіонах світу. У свою чергу, англomовна література, яка представлена працями як близькосхідних дослідників так і європейських надає більш об'єктивну інформацію, та сприяла більш ґрунтовному проведенню дослідження та аналізу проблематики.

У першому розділі авторка розглядає загальні концепти дослідження звертаючи увагу на поняття, що зумовлюють діяльність країн на міжнародній арені, а також відмінності у веденні зовнішньої політики держави, зокрема, феміністичної дипломатії, вплив релігійної складової у міжнародних відносинах, цивілізаційних відмінностей, результатом чого стає різне ставлення до гендерних аспектів політики та ведення дипломатичної діяльності в цій сфері. Розгляд цих категорій став доречним для детального розгляду гендерної політики в близькосхідній та західній цивілізації, зокрема, апелюючи до феміністичної теорії міжнародних відносин.

Під час дослідження багатостороннього співробітництва в гендерній сфері авторка використала комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Спершу треба зазначити про використання принципу історизму, аксіологічного підходу (ціннісний аспект у гендерній політиці держав, багатосторонньому співробітництві та розбудові міжцивілізаційного діалогу з подолання гендерних розбіжностей та стереотипів), а також методу періодизації, компаративного та інституційного методів, що дозволити порівняти та з'ясувати рівень ефективності багатостороннього співробітництва з гендерних питань у окремих регіонах.

У другому розділі **«Глобальний вимір багатостороннього міждержавного міжурядового співробітництва з гендерних питань»** насамперед було проаналізовано еволюцію діяльності ООН, ООН Жінки та Організації економічного співробітництва, а також UNFPA та ЮНЕСКО у гендерній сфері, а також основні сфери впливу.

Таким чином, було охарактеризовано головні документи якими керується ООН та її органи, в формуванні глобальної гендерної політики серед яких варто виокремити: «Пекінську декларацію», «Резолюцію РБ ООН 1325» «Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок», якими керуються також і спеціальні агенції ООН.

Авторкою було надано вичерпну характеристику гуманітарним програмам, що проводяться ОЕСР, ЮНЕСКО, UNFPA та ООН Жінки в окремих регіонах, та найбільше уваги було приділено саме програмам в регіоні MENA, де кожна із згаданих організацій проводить низку програм наукового, гуманітарного та фінансового спрямування.

Загалом авторка виявила досить високу ефективність такого роду організацій в аспектах гуманітарної та наукової допомоги країнам третього світу.

VI

У третьому розділі **«Гендерний фактор у міжнародному співробітництві на регіональному рівні»** розглядаються відмінності у впровадженні гендерної політики в західній цивілізації на основі ЄС та НАТО, а також ісламській цивілізації в якій на даний момент активно діють ЛАД, АС, АВО, зокрема охарактеризовано взаємодію між цими двома регіонами, що спрямована на розбудову міжцивілізаційного діалогу з подолання гендерних стереотипів.

Виявлено, що певні особливості західної та ісламської цивілізацій відповідно до концепції С. Гантінгтона, відчутно вплинули на відношення до проблем гендерної рівності, а комплекс заходів, що проводять на регіональному рівні міжнародні організації західної цивілізації є куди більш глобальними та відчутними, ніж ті, що запроваджують ЛАД та АС. Більш ефективною стала також координація та взаємодія країн західної цивілізації, що можна побачити за рахунок програм та ініціатив започаткованих цими країнами в регіоні MENA, а також більш глобальною взаємодією з глобальними міжнародними організаціями.

В контексті взаємодії ісламської та західної цивілізації було охарактеризовано історичні та культурні протиріччя, які почали з'являтися з моменту утворення цих цивілізацій, що породжується ідеологічними та релігійними проблемами. Концепція та витоки цього зіткнення висвітлюється зокрема в роботі С. Гантінгтона.

Окрім прикладів такого зіткнення, авторка наводить також і приклади взаємодії двох цивілізацій, основною з яких є діяльність Європейського Союзу в регіоні MENA, яке включає саміти Африка-ЄС, співпрацю Африканського Союзу з НАТО, а також діяльність Ради Європи з регіоном. Таким чином, не дивлячись на існуючі релігійні та ідеологічні протиріччя, які в тому числі відображаються і в гендерних аспектах політики двох цивілізацій, регіональні організації дають змогу державам співпрацювати та активно обмінюватись досвідом та допомогою. Варто зазначити, що держави регіону MENA зазвичай стають реципієнтами та не є активними в співробітництві саме в гендерній сфері міжнародної взаємодії з західної цивілізації.

У четвертому розділі **«Трансформація багатостороннього співробітництва з гендерних питань у сучасному світовому порядку»** було виокремлено основні здобутки сучасного багатостороннього співробітництва, серед яких варто зазначити феміністичну дипломатію та ініціативи, що існують в її рамках, еволюцію співробітництва в рамках неурядових організацій, а також залучення України до гендерної взаємодії на міжнародній арені.

По-перше було надано вичерпну характеристику поняттю феміністичної дипломатії, та на прикладах розглянуто її здобутки та прорахунки як всередині країн, що її імплементують, так і вплив цього виду дипломатії на глобальні та регіональні міжнародні організації, такі як G7, Рада Європи та ООН. В результаті чого було виявлено невелику роль імплементації феміністичної

VII

дипломатії всередині держав, через ті чи інші національні інтереси, а також недостатню реалізацію «Партнерства Біаріцц» на час написання роботи.

По-друге трансформація багатостороннього співробітництва з гендерних питань, що відображається в збільшенні впливу міжнародних неурядових організацій, особливо це відчутно в країнах, що розвиваються. Під час дослідження було виявлено, що міжнародні неурядові організації, серед яких авторка виділила наступні: Мережа гендерних питань та розвитку, Європейське жіноче лобі, Міжнародний центр дослідження проблем жінок, CARE, а також Міжнародна асамблея мусульманської молоді – вже багато років займаються адвокацією жіночих прав, та за роки діяльності змогли мобілізувати міжнародне співтовариство, для вирішення нагальних питань. Зазначені організації мають багато можливостей, проте все ж мають свої недоліки, через неспроможність проводити свою діяльність в конфліктних ситуаціях.

По-третє, з'ясовано роль України в міжнародному гендерному співробітництві, де було проаналізовано як внутрішні українські ініціативи такі як Саміт перших леді та джентльменів, так і зовнішні – участь нашої держави у ініціативі «Партнерство Біарріац», а також участь України в різних гендерних ініціативах таких організацій таких як G7, UNFPA та ООН. Проте, наша країна, так само як і країни регіону MENA, частіше відіграє роль реципієнту, проте на відміну від зазначених країн, бажання України інтегруватись в західне суспільство, гендерні ініціативи набагато краще реалізуються в нашій країні, що в майбутньому може сприяти реалізації феміністичної дипломатії.

Таким чином, авторка наголошує на значному збільшенні ролі гендерних аспектів в багатосторонньому міжнародному співробітництві, появі нових акторів та розробки нових концепцій у впровадженні гендерної співпраці.

У **висновках** узагальнено головні результати магістерського дослідження.

1. Охарактеризовано стан наукової розробки проблеми, що дозволило класифікувати використану літературу за країнознавчим критерієм: праці українських науковців, західні дослідники (європейські та американські), фахівці-міжнародники з держав Близького Сходу. Відзначимо, що українські дослідники приділяють велику увагу саме гендерній проблематиці в контексті євроінтеграційного курсу України, а також діяльності ООН загалом. Деякі контроверсійними є підходи західних та близькосхідних дослідників – перші акцентують увагу на досягнутих результатах та ролі провідних міжнародних організацій і світових держав у забезпеченні ефективного подолання гендерних розривів, а другі – акцент на гендерних проблемах, що є у державах регіону MENA та наявному співробітництві держав регіону з міжнародним співтовариством, діяльності регіональних міжнародних організацій.

З метою проведення об'єктивного дослідження, було залучено ґрунтовну джерельну базу, яка класифікована наступним чином: 1) документи глав держав та урядів; 2) документи ООН; 3) документи міжнародних регіональних

VIII

організацій; 4) виступи, промови політичних та державних діячів; 5) публікації ЗМІ; 6) статистичні довідники. Наявна джерельна база дозволила зробити більш об'єктивний аналіз існуючих проблем, та надало вичерпну картину для розуміння того, що правові-нормативні акти є досить гарно проробленими, проте інструментарій, а також політична воля лідерів, не дозволяють дійсно ефективно реалізовувати таке співробітництво.

2. Розглянуто категоріальну та методологічну основу дослідження. Основну дослідження також становили такі наукові категорії як «гендер», «гендерний фактор» «гендерна нерівність», що безпосередньо регламентують специфіку дослідження гендерних питань в цілому. З метою аналізу специфіки міжнародного співробітництва з гендерних питань було залучено поняття «багатосторонньої дипломатії», «феміністичної зовнішньої політики». Базисом дослідження стала феміністична теорія міжнародних відносин, яка безпосередньо обґрунтовує феміністичний, гендерний мейнстрім у міждержавному співробітництві, вплив жінок на усі сфери міжнародно-політичного життя.

Підчас дослідження було використано наступну методологію. Зокрема, принципи наукового пізнання – принцип історизму, принцип об'єктивізму, а також загальнонаукові методи (аналізу та синтезу, індукції та дедукції, узагальнення). За допомогою інституційного та компаративного підходу, було проаналізовано гендерний вимір діяльності міжнародних організацій та рівень ефективності такої взаємодії в окремих регіонах. Метод системного аналізу дозволив розглянути гендерні питання як на регіональному (діяльність регіональних організацій), так і на глобальному рівні (діяльність ООН та ООН Жінки) міжнародної системи. Цивілізаційний підхід дозволив на прикладі регіону Близького Сходу та Європи провести паралелі у розвитку суспільної та міжнародно-політичної взаємодії з гендерних питань, рівень її ефективності у подоланні міжцивілізаційних розломів та забезпечення стабільності у світі.

3. Визначено нормативно-правову базу ООН, а також роль орієнтації на гендерну рівність на утворення спеціальних агенцій, що опікуються тими чи іншими аспектами в дотриманні гендерної рівності. Серед основних таких документів виокремлено: Стамбульську конвенцію, Пекінську декларацію, Резолюцію РБ ООН 1325. ООН має низку механізмів реалізації гендерної політики та забезпечення демократичних і гуманітарних перетворень у світі з акцентом на дотримання прав людини, рівності жінок і чоловіків. Насамперед, діяльність ООН-жінки, яка успішно реалізує низку проєктів у різних регіонах світу. Зважаючи на регіональну спрямованість магістерської роботи, акцент було зроблено на регіоні Близького Сходу, Африки, зокрема регіону MENA. Серед програм, започаткованих організацією варто визначити Фонд ЄС Мадад, програма LEAP в Ємені, а також використання механізмів Фонду гендерної рівності на Близькому Сході. Ефективною є діяльність ООН Жінки, в співтоваристві з ЮНЕЙДС, ЄС та МОП. Саме в країнах регіону MENA

ІХ

організація допомагає жінкам розширювати та захищати права, за допомогою грантів та науково-просвітницької діяльності, що дозволило у результаті проведеного дослідження позитивно оцінити використання ООН наявних механізмів кооперацій у гендерній площині.

4. Охарактеризовано співробітництво, що здійснюється в межах ОЕСР, а також спеціальних установах ООН, що реалізується у наступних формах. По-перше, наукова діяльність, яка полягає у моніторингу ситуації з правами жінок та гендерною рівністю, а також в економічній допомозі. Серед таких програм, що здійснюються в рамках МЕНА-ОЕСД, можна виділити «Голос громади», «Правосуддя» в Єгипті, крім цього автори зазначають великий вплив «Рекомендацій Ради ОЕСР», що публікуються кожен рік, та надають практичні рекомендації для країн світу. Діяльність Фонду народонаселення ООН та ЮНЕСКО, як одних з головних гуманітарних спеціальних установ ООН реалізує низку програм: спільна програма з ліквідації каліцтва серед жінок, що працює з 2008 р., освітня програма започаткована за допомоги ЮНЕСКО. Виявлено, що контексті встановлення рівності в світі ці організації відіграють важливу роль в соціальному, економічному, політичному, культурному аспектах.

4. З'ясовано особливості гендерних питань у європейському та євроатлантичному вимірі міжнародного співробітництва, адже, Європейський Союз та НАТО досить давно обрали гендерний менстрімінг основою своєї політики. Особливо важливими документами стала Стамбульська конвенція за дотриманням якої слідкують як ЄС, так і Рада Європи, а також порядок денний «Жінки, мир і безпека», який стає важливим інструментом реалізації гендерної політики НАТО не лише у сфері безпеки, а й суміжних сферах із поширенням відповідних гендерних тенденцій на сусідні регіони. Досить ефективними у сфері налагодження міждержавного співробітництва з гендерних питань у європейському та євроатлантичному вимірі є програма НАТО «Наука заради миру і безпеки», «Стратегія гендерної рівності ЄС 2020-2025 року», «Гендерна рівність 4 ЄС: разом проти гендерних стереотипів та гендерна зумовленого насильства».

7. Охарактеризовано країни Близького Сходу та Північної Африки, як контроверсійні регіони у форматі гендерного чинника, що зумовлено релігійними та етнічними аспектами. Виявлено, що рівень регіональної співпраці гендерних питань в країнах регіону здійснюється в рамках Африканського Союзу та Ліги арабських держав, в рамках афро-арабського саміту, та міжнародних конференцій Міжрегіонального діалогу. З'ясовано, що передумовами до збільшення ролі гендерних питань у міждержавному співробітництві в даному регіоні стало утворення «Арабської жіночої організації», а також активізація ЛАД. Загалом у висновку, автори прийшли до висновку, що регіонально співпраця в гендерних питаннях є недостатньою, що обумовлюється значними економічними та політичними проблемами в регіоні,

крім цього традиційних релігійних устрій держав, також не дозволяє поліпшити ситуацію.

8. Здійснено спробу систематизації багатосторонню взаємодії з гендерних питань на регіональному рівні крізь подолання міжцивілізаційних розломів у сучасному світі на прикладі Європи та Близького Сходу. На основі історичного підґрунтя співпраці країн європейської та ісламської цивілізації (в тому числі й з урахуванням колоніального минулого), проаналізовано особливості гендерного аспекту у цих регіонах. Виявлено низку механізмів міжрегіонального співробітництва – європейсько-арабське співробітництво у форматі країн регіону MENA та ОЕСР, а також проєктів між ЄС та ЛАД. Виокремлено стратегію НАТО щодо Близького Сходу, та медійну стратегію ЄС, які торкаються участі жінок та гендерного мейнстріму. Підтверджено високий рівень взаємовідносин між регіонами, що відбувається через історичні зв'язки, певне бажання країн Заходу допомагати країнам, що розвиваються, але недостатній рівень всеосяжного партнерства та взаєморозуміння специфіки кожної цивілізації через наявні стереотипи.

7. Досліджено феміністичну дипломатію, та форми модернізації міждержавного співробітництва в межах міжнародних неурядових організацій. Феміністична дипломатія вже активно реалізується Францією, Швецією та Канадою, а також популяризується як інструмент зовнішньої політики іншими державами. Утворюються багатосторонні форуми реалізації феміністичної дипломатії – ініціатива «Партнерство Біарріц». Держави, що імплементували цей вид дипломатії використовують його, для покращення іміджу держави, та не прикладають достатньо зусиль для того щоб досягти цілей. Крім цього, набуває розвитку діяльність неурядових міжнародних організацій у сфері адвокації жіночих прав серед яких: Мережа гендерних питань та розвитку, Європейське жіноче лобі, Міжнародний центр дослідження проблем жінок, CARE, Міжнародна асамблея мусульманської молоді. За роки діяльності вони змогли мобілізувати міжнародне співтовариство, проте, є недостатньо ефективними через неспроможність проводити свою діяльність в конфліктних ситуаціях.

8. Описано участь та ініціативи України в міжнародному гендерному співробітництві, а саме діяльність в «Партнерстві Біарріц», а також створенні власних гендерних ініціатив, наприклад, Саміту перших леді та джентльменів, який залучає міжнародних партнерів Україна як до впровадження гендерного законодавства, так і для захисту найбільш вразливих верств населення. Варто відзначити участь України у програмах ООН Жінки та UNFPA. Підтверджено, що прагнення нашої країни до вступу в ЄС та бажання інтегруватись в західне суспільство сприяє зростання впливу інституту Першої леді, та залучення України до різних міжнародних ініціатив. Проте, наразі Україна частіше стає реципієнтом а не лідером цих ініціатив, лише плануючи реалізовувати феміністичну зовнішню політику.

Ключові слова: гендерні питання, ООН Жінки, регіон MENA, феміністична дипломатія, гендерне співробітництво.

XII

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати магістерської роботи:

Статті в наукових виданнях

1. Тихоненко І., Кириченко Є. Розвиток багатостороннього міждержавного співробітництва щодо гендерних питань на Близькому Сході (кінець XX – початок XXI ст.) // Консенсус. Міжнародні відносини. 2023. № 1. С. 140-153. URL: <https://konsensus.net.ua/index.php/konsensus/article/view/51/46>
2. Тихоненко І., Кириченко Є. Феміністична дипломатія як інструмент реалізації зовнішньої політики держави та багатостороннього міжнародного співробітництва у XXI ст. // Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI. 2023. № 6. С.118-125. URL: <https://ahpsxxi.org/index.php/journal/issue/view/6/6>

Матеріали і тези конференцій

3. Кириченко Є. А. Роль Ліги арабських держав у просуванні гендерної рівності та розширенні політичних прав і можливостей жінок // Сучасна студентська історична наука: візії та напрями : зб. матер. Всеукр. наук.-практ. студ. конф., 9 грудня. 2022 р. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, С. 46-50.
4. Кириченко Є. А. Еволюція гендерної політики США на Близькому Сході // США: політика, суспільство, культура – 2023: зб. матер. Всеукр. наук. конф., 26 січня 2023 р. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2023. С. 57-61.
5. Кириченко Є. А. Феміністичні теорії як інструмент дослідження гендерного виміру міжнародних відносин // Сімдесят перші економіко-правові дискусії: зб. матер. Між. наук.-практ. інт.-конф. 21-22 грудня 2022 р., Львів : ФО-П Шпак В.Б. С. 130-132.
6. Кириченко Є.А. Роль міжнародних неурядових організацій в наданні прав жінкам в регіоні MENA // Ольвійський форум 2023: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: XVII міжнар. наук.-практ. конф. 22-25 червня 2023 р., м. Миколаїв: тези доповідей / Чорном. Нац. Ун-т ім. П. Могили. Миколаїв: Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2023. (у друці).